

EMAS-korzyści dla organizacji i skuteczna ochrona przed greenwashingiem

Monika Porębska

EMAS – system ekozarządzania i audytu

Kupujący, inwestujący i rządzący coraz częściej oczekują od firm dbałości o środowisko i klimat.

Rosnąca świadomość ekologiczna oraz zainteresowanie konsumentów produktami wytwarzanymi w sposób odpowiedzialny ekologicznie i społecznie sprawia, że podczas decyzji zakupowych coraz częściej brane są pod uwagę kwestie ochrony środowiska, co stanowi dla firm zachętę finansową, aby sprawiać wrażenie zrównoważonych i świadomych społecznie bez konieczności podejmowania realnych zmian w swojej działalności.

Dzięki greenwashingowi firma wykorzystuje reklamę i komunikację zewnętrzną, aby sprawiać wrażenie bardziej przyjaznej dla klimatu i środowiska niż jest w rzeczywistości lub w celu odwrócenia uwagi konsumentów od faktu, że jej model biznesowy i działania w rzeczywistości powodują wiele szkód środowiskowych.

EMAS – system ek zarządzania i audytu

Skutecznym europejskim narzędziem ochrony środowiska, dzięki któremu konsumenci mogą zyskać pewność, że wdrażająca go organizacja prowadzi transparentny dialog z otoczeniem, w restrykcyjny sposób przestrzega norm środowiskowych, kształtuje kulturę zrównoważonego rozwoju oraz efektywnie zarządza zasobami i energią jest **system ek zarządzania i audytu EMAS**.

Przestrzeganie wymagań systemu zarządzania środowiskowego zobowiązuje przedsiębiorstwa do ciągłego minimalizowania destrukcyjnego wpływu na środowisko naturalne, zmniejszenia emisji zanieczyszczeń, oraz do wzrostu efektywności przedsiębiorstwa poprzez zmniejszenie kosztów.

Podstawą prawną systemu EMAS w Polsce jest rozporządzenie nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ek zarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS), oraz ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o krajowym systemie ek zarządzania i audytu (EMAS).

EMAS – system ekozarządzania i audytu

EMAS charakteryzuje się dobrowolnością tzn. jest przyjmowany dobrowolnie przez organizacje jako obowiązek do stosowania.

Wyjątek stanowią Organizacje Odzysku Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego, dla których wdrożenie i utrzymywanie ISO 14001 lub EMAS jest wymagane (na podstawie Art. 61 Ust. 3 Ustawy o zużyciu sprzęcie elektrycznym i elektronicznym).

Wdrażanie EMAS jest również jednym ze sposobów realizacji zadań jednostek sektora publicznego w zakresie efektywności energetycznej (na podstawie Art. 6 Ust. 1 Pkt. 5 Ustawy o efektywności energetycznej).

Official statistics of the European EMAS Helpdesk- Organisations and Sites per Country (October 2021)

Country	Organisations	Sites	Country	Organisations	Sites
Austria	268	1257	Hungary	27	54
Belgium	55	744	Ireland	1	1
Bulgaria	17	40	Italy	1034	4120
Croatia	3	4	Lithuania	5*	18*
Cyprus	73	73	Luxembourg	7	11
Czech Republic	18	44	Malta	1	1
Germany	1115	2276	Norway	3	16
Denmark	14	48	Poland	67	515
Estonia	17	42	Portugal	47	82
Spain	966	1111	Romania	5	5
Finland	4	18	Sweden	12	23
France	30*	41*	Slovenia	10	16
Greece	35	1334	Slovakia	53	128

Total: 3,887 organisations & 12,022 sites

Source: Official responses from national Competent Bodies

*Numbers from EU EMAS Register

EMAS – system ekozarządzania i audytu

System EMAS cieszy się największą popularnością w Niemczech (1115 organizacji), we Włoszech (1034 organizacje), Hiszpanii (966 organizacji), i w Austrii (268 organizacji).

Polska zajmuje piąte miejsce wśród krajów członkowskich pod względem ilości rejestracji w systemie.

Na dzień dzisiejszy w rejestrze EMAS prowadzonym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska jest zrzeszonych **65 organizacji reprezentujących różne sektory.**

Pierwszym podmiotem wpisanym do krajowego rejestru była **Elektrownia Opole.**

Polska: organizacje zarejestrowane w EMAS w podziale na sektory

KOD NACE	REPREZENTOWANY SEKTOR	LICZBA ORGANIZACJI
84	administracja publiczna	18
38	działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców	14
35	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	6
23	produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	4
36	odprowadzanie ścieków	3
42	budownictwo	3
20	produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	2
22	produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2
64	finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych	2

81	działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni	2
10	produkcja artykułów spożywczych	2
17	produkcja papieru i wyrobów z papieru	1
25	produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	1
26	produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	1
29	produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli	1
33	naprawa i konserwacja metalowych wyrobów gotowych, maszyn i urządzeń	1
37	odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	1
52	Magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport	1
65	Ubezpieczenia, reasekuracja oraz fundusze emerytalne, z wyłączeniem obowiązkowego ubezpieczenia społecznego	1

www.gov.pl/web/gdos

PGWiR S.A.

Ministerstwo
Klimatu i Środowiska

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Właściwość Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Właściwość Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Łodzi

Etapy wdrażania systemu EMAS

1	Przeprowadzenie przeglądu środowiskowego
2	Wdrożenie systemu zarządzania środowiskowego
3	Przeprowadzenie wewnętrznego audytu środowiskowego
4	Sporządzenie deklaracji środowiskowej
5	Poddanie się weryfikacji przez akredytowanego weryfikatora EMAS*
6	Złożenie wniosku o rejestrację do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska wraz ze sprawdzoną przez weryfikatora deklaracją środowiskową

*** Wykaz dostępny na stronie Polskiego Centrum Akredytacji (PCA)**

Korzyści dla organizacji

- wzrost efektów ekonomicznych działalności poprzez ograniczenie zużycia surowców, wody i energii;
- minimalizacja kosztów, poprzez redukcję ponoszonych opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska (dzięki ograniczeniu ilości odpadów, ścieków i emisji gazów oraz zwiększenie ilości odpadów poddawanych recyklingowi), czy redukcję ryzyka nałożenia kar z uwagi na niedopełnienie obowiązków wynikających z prawa środowiskowego;
- przewaga konkurencyjna (z uwagi na fakt niewielkiej ilości organizacji zarejestrowanych). Nie tylko klienci coraz częściej zwracają uwagę na tzw. ekologiczne produkty i prośrodowiskowe postępowanie firm, również podczas przetargów, prowadzonych przez firmy prywatne czy administrację publiczną, pojawiają się kryteria dotyczące ochrony środowiska (GDOŚ wprowadził dodatkową punktację dla organizacji posiadających EMAS w postępowaniu przetargowym dot. „zielonych zamówień”);

Korzyści dla organizacji

- poprawa wizerunku firmy i zwiększenie jej wiarygodności w oczach lokalnej społeczności, kontrahentów, inwestorów;
- większe szanse na budowanie relacji handlowych w kraju i za granicą dzięki znalezieniu się w ogólnodostępnym wspólnotowym rejestrze organizacji zarejestrowanych w EMAS;
- poprawę bezpieczeństwa pracy;
- wzrost świadomości ekologicznej i zwiększenie zaangażowania pracowników w działalność organizacji (dzięki systemowi EMAS możliwe jest także stworzenie nowych obszarów działania dla pracowników, wzmocnienie świadomości pracy w organizacji przyjaznej środowisku oraz zintegrowanie wokół wspólnych celów dotyczących ochrony środowiska).

Zachęty systemowe/ulgi regulacyjne

- rekompensaty dla organizacji z sektorów i podsektorów energochłonnych przyznawane przez Prezesa URE na podstawie Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o systemie rekompensat dla sektorów i podsektorów energochłonnych (wprowadza przepisy umożliwiające przyznawanie rekompensat pieniężnych przedsiębiorstwom z sektorów i podsektorów przemysłu energochłonnego, których rentowność oraz konkurencyjność jest istotnie zagrożona w wyniku wzrostu kosztów energii elektrycznej, spowodowanego rosnącymi cenami zakupu uprawnień do emisji gazów cieplarnianych, rosnące ceny uprawnień przekładają się na wyższy poziom rekompensat, gdyż formuła kalkulacji wysokości rekompensat uwzględnia średnie ceny uprawnień do emisji).

Łączna wysokość rekompensat za 2020 r. wyniosła 815 674 614,89 zł

Zachęty systemowe/ulgi regulacyjne

- rzadsze kontrole środowiskowe Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska – nawet do 3 lat dla podmiotów posiadających pozwolenia integrowane na podstawie Ustawy z dnia 20 lipca 1991 roku o Inspekcji Ochrony Środowiska Art. 5a ust. 4;
- zwolnienie z podatku akcyzowego na węgiel i gaz;
- zwolnienie z audytów energetycznych przedsiębiorstwa.(warunkiem jest wykonanie takiego audytu w ramach systemu oraz poinformowanie o tym Prezesa URE).

EMAS-dla kogo?

EMAS i ISO 14001 – liczba obiektów wdrażających systemy zarządzania środowiskowego w Polsce.

ROK	ISO 14 001	EMAS
2019	5485	65

Źródło: opracowanie na podstawie www.iso.org, (ISO Survey – stan na koniec 2019 r.), www.ec.europa.eu (dane Parlamentu Europejskiego EMAS Helpdesk), dostęp w dniu 08.06.2022 r.

EMAS –dla kogo?

Dla organizacji, które :

- na pierwszym miejscu stawiają cele związane z ochroną środowiska, w sposób transparentny ujawniają dane dot. swojej działalności i otwarcie komunikują je otoczeniu;
- są wiarygodne i odpowiedzialne społecznie, nie obawiają się poddać restrykcyjnemu audytowi, w którym niezależna instytucja sprawdza, czy to, co deklarują, jest prawdą;
- których prośrodowiskowa działalność nie sprowadza się wyłącznie do wielomilionowych kampanii reklamowych, lecz jest potwierdzana twardymi danymi i wskaźnikami;
- które prowadzą liczne inicjatywy środowiskowe aktywizujące swoich pracowników oraz lokalne społeczności;
- zapewniają pełną sprawozdawczość efektów prowadzonej działalności i ciągle doskonalic jej wyniki przez określanie odpowiednich programów środowiskowych.

1. Ocena efektów działalności środowiskowej

Organizacje zarejestrowane w systemie EMAS mają obowiązek monitorować opisane w zał. IV do Rozporządzenia z 25 listopada 2009 r. wskaźniki wyliczane na podstawie wskazanego algorytmu, które organizacja musi zaprezentować interesariuszom w Deklaracji Środowiskowej i dzięki którym mierzona jest efektywność systemu EMAS w następujących kluczowych obszarach:

energia

materiały

woda

odpady

użytkowanie gruntów w odniesieniu do różnorodności biologicznej

emisje

Przeliczone na jednostkę produkcji odzwierciedlają bezpośrednie aspekty środowiskowe i podlegają ocenie w czasie.

2. Skala zaangażowania pracowników i kierownictwa.

Aktywne zaangażowanie pracowników jest jednym z elementów, który odróżnia EMAS od systemu zarządzania środowiskowego opartego o normę ISO 14001.

EMAS kładzie nacisk na prowadzenie otwartego dialogu ze społeczeństwem i zainteresowanymi stronami oraz wprost podaje wymagane elementy deklaracji środowiskowej.

Zaangażowanie pracowników jest siłą napędową i zasadniczym warunkiem ciągłego i skutecznego zwiększenia ochrony środowiska oraz kluczowym zasobem służącym poprawie efektów działalności środowiskowej (Rozporządzenie z 25 listopada 2009).

Poza szkoleniami środowiskowymi oraz opisami stanowiskowymi uwzględniającymi kwestie środowiskowe pracownicy powinni być zaangażowani w tworzenie systemu zarządzania środowiskowego (deklaracji środowiskowej, przeglądu środowiskowego, w audyty wewnętrzne).

EMAS wskazuje również na programy inicjatyw pracowniczych (książki propozycji i pomysłów) oraz tworzenie wspólnych grup roboczych pracujących nad rozwiązaniem konkretnego zagadnienia środowiskowego.

3. Transparentność i prowadzenie komunikacji zewnętrznej.

- Nacisk na prowadzenie otwartego dialogu ze społeczeństwem i zainteresowanymi stronami;
- Ściśle określone i podawane do publicznej wiadomości elementy deklaracji środowiskowej, która jest corocznie aktualizowana;
- Komunikacja zewnętrzna oraz informowanie interesariuszy zarówno o bezpośrednich, jak i pośrednich aspektach środowiskowych jest bezwzględnie wymagane.

4. Wiarygodność.

EMAS jest obecnie najbardziej wiarygodnym systemem zarządzania środowiskowego, dzięki:

- uregulowanym podstawom prawnym (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. , ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o krajowym systemie ekozarządzania i audytu (Dz.U. Nr 178, poz. 1060);
- udziałowi organów administracji publicznej w procesie weryfikacji przestrzegania przez organizacje uczestniczące w systemie przepisów o ochronie środowiska;
- **najbardziej rozbudowanemu, wieloetapowemu systemowi nadzoru: audyty wewnętrzne i zewnętrzne** prowadzone przez weryfikatorów środowiskowych licencjonowanych przez jednostki rządowe (norma ISO 14001 jest audytowana przez akredytowane jednostki certyfikujące, które nie są kontrolowane rządowo) **według wymagań prawnych oraz określonych odstępów czasowych pomiędzy weryfikacjami;**
- **publicznemu rejestrowi organizacji posiadających system EMAS , (nie jest wymagany w ISO 14001:2015).**

5. Wyznacznik jakości-Logo EMAS.

Logo EMAS jest obrazem graficznym poświadczającym:

- zaangażowanie firmy w ciągłą poprawę ochrony środowiska;
- aktywny udział pracowników w procesie ochrony środowiska;
- wiarygodność informacji dotyczących efektywności środowiskowej organizacji;
- zgodność z prawem.

5. Wyznacznik jakości-Certyfikat EMAS.

CERTYFIKAT

NAZWA INSTYTUCJI

spełnia wymogi Rozporządzenia Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekzarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS), w tym:

- utrzymuje system zarządzania środowiskowego,
- ocenia i doskonali efekty działalności środowiskowej,
- dostarcza informacje społeczeństwu i innym zainteresowanym stronom.

System zarządzania środowiskowego oraz deklaracja środowiskowa organizacji podlegają weryfikacji i zatwierdzeniu przez akredytowanego weryfikatora środowiskowego.

J. S. Lewandowski
GENERALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA
ANDRZEJ SZCZĘPAŁA-LEWANDOWSKI

Ważność certyfikatu potwierdzona wpisem do rejestru organizacji zarejestrowanych w krajowym systemie ekzarządzania i audytu (EMAS)

nr: 000000000 data: 0000-00-00

EMAS
ZWERYFIKOWANY
SYSTEM ZARZĄDZANIA
ŚRODOWISKOWEGO
XX 00000000

Bibliografia

1. Kociszewska-Panaszek, M., Skusiewicz K., Kinas, P. 2010. *System zarządzania środowiskowego jako przejaw bezpieczeństwa ekologicznego*, Łódź: Przedsiębiorczość i zarządzanie tom XI, zeszyt 12.
2. Borys, T., Bartniczak, B., Ptak, M. 2015. *Zrównoważony rozwój organizacji – odpowiedzialność środowiskowa*, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.
3. Poskrobko, T., Poskrobko, B., 2012. *Zarządzanie środowiskiem w Polsce*, Warszawa. ISBN: 978-83-208-2011-9.
4. Horodyńska, M., Wasilewski, M., 2021. *Czystsza produkcja i EMAS-jak doskonalić ochronę środowiska w firmie?*, Opole. Stowarzyszenie Polski Ruch Czystszej Produkcji.
5. Brodnicka, E., & Jakubiec, M. 2016. *Globalne trendy w certyfikacji systemu zarządzania środowiskowego. Przedsiębiorstwo We współczesnej Gospodarcie - Teoria i Praktyka*, 2, 95-106.
6. Matuszak-Flejszman, A. 2015. *Rola komunikacji z interesariuszami w aspekcie doskonalenia efektów działalności środowiskowej organizacji*. Wrocław: Prace naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.
7. Szyszka, B. 2016. *Skuteczność Systemu Ekozarządzania i Audytu EMAS w organizacjach na terenie Polski*, Poznań: Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu.
8. Wójcik, G., 2015. *Rola systemu ekozarządzania i audytu (EMAS) w działalności organizacji*, Wrocław: Prace naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Dziękuję za uwagę

Monika Porębska
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
emas@gdos.gov.pl
Tel. 22 310 67 43